

“Yaxşı ki bu sənətdəyəm”

Vamiq Məmmədəliyev tarı qabdan çıxarıb ona mizrab vuranda yaşıdığını deyir

“70-lə zarafat etmək olmaz. Həç bilmirəm illər necə gəlib keçdi. Təkcə onu biliyəm ki, həmişə amalımlı yaxşılıq etmək olub. Böyük sənətkarlardan dərs almışam. Bu illər ərzində heç vaxt musiqidən uzaq olmamışam. Həyatımdan razıyam. Əsas odur, özün olmayanda haqqında müsbət danışınlar. Onda sən xoşbəxtsən”. Tanınmış tarzən, Prezident mükafatçısı, Əməkdar artist Vamiq Məmmədəliyev “Kaspi”yə müsahibəsində sənətini yenə də əvvəlki şövqlə sevdiyini və davam etdiriyini deyir.

“GÖRƏN ÇALA BİLƏCƏYİKMİ?”

- Vamiq müəllim, 70 yaşıınızı qeyd edirsiniz. Bu illər ərzində tarı sənədə saxlamaq da yəqin o qədər asan olmayıb.

- Əlbəttə, asan olmayıb. Tar həmişə mənim dostum, yoldaşım olub. Müəyyən vaxtlar olub ki, pulum az olub, uşaqlar üçün rəzi gətirməkdən ötrü toyulara getmişəm. Tarın hesabına ac qalmamışam. Tar məni həmişə vəziyyətdən çıxarıb.

- **Bəs tarla dostluğunuz nə vaxtdan başlayıb? Qardaşınız Vasim Məmmədəliyev elin aləmini seçib. Bu sahədə tanınmış alımdır. Siz niyə musiqini seçdiiniz?**

- Musiqiye sevgi mənə ailəmdən keçib. Ata-anam həkim idi. O vaxt ziyalar eve taralıb qoyur, tar calmağı da özleri öyrənirdilər. Atam mahni çalanda biz sevinirdik. Atamın o zaman aldığı tarı indi mənim evimdir. Bu il onun 90 yaşı tamam olur. İkinci tarımı isə mənə gərkəmlı tarzən Sərvər İbrahimov bağışlayıb. Həmin tar isə 1910-cu ilin aletidir. Bu tarlar mənim üçün çox eñizdir. Bəzən tarasına: “Görən bunu çala biliçəyikmi?”, deyə düşünerdim. 1956-ci ilde kəndimizdə dərnək açıldı. Dərnəyil Aydemirov adlı müəllim tarı ilk dəfə dərnəyə getirdi. Vasim və digər iki qardaşım tar dərnəyinə getdi, ancaq evdən məni qoymadılar. Mən solaxay idim, tarı isə sağ əllə calmaq lazımdı. Nəhayət, mənim də tar dərnəyinə getməyimə icazə verildi. Əvvəlcə çox eñiyiyət çəkirdim. Ona görə də sağ əllə calmağa başladım. O zaman Vasim də yaxşı tar calırdı. Hərəkət etdi.

di, mən çala bilməyəcəkdim. Onun tar çalmağı mənim yolumu açdı. 1961-ci ilde mən artıq tar calmağı öyrənmişdim. Hərbi xidmətə getməmişdən əvvəl kənddə “Bəhar” adlı ansambl təşkil etdim. O zaman özfealiyyətin böyük hörməti vardi. Hər yerde bizi hörmətli qarşıladırlar. Hərbi xidmətə gedəndə tarımı da özümle apardım. Əsgərlidən qayıdanın sona Mədəni-Maarif Texnikumunda xor dirijorluğu fakültəsini bitirdən sonra Asef Zeynalli adına Musiqi Texnikumuna daxil oldum. Tanınmış tarzən Əhməd Bakıxanov mənə qulaq asdı və: “Sən təhsil almalısın”, - dedi. Mən o böyük tarzənin telebəsi oldum və ondan çox şey öyrəndim. Not müəllimim isə Adil Gəray idi. Sonra Bəhrəm Mansurovun sinfinə keçdim. Konservatoriyada oxuyanda not müəllimim Oqtay Quliyev idi. İkinci kurşuda oxuyanda telebə konfransında çıxış elədim və birinci dərəcəli diploma layiq görüldüm. Həmçinin radionun fonduna “Xalis Segah”, “Bayati Şiraz” və “Rahab” müğamlarını, daha sonra “Humayun” və “Bayati Qacar” müğamlarını yazdım. 1988-ci ilde Konservatoriyada müğam sinfi açılanda rəhmətlik Süleyman Ələsgerovla Oqtay Quliyev məni o sinifi müğamdan dərəmə dəvet etdilər. 1992-ci ilde isə müğam ixtisas kimi keçirilməyə başladı. Mən artıq meydanda idim.

- **O dövrün tanınmış xanəndələrini müşayiət etmək də asan məsələ deyildi. Necə oldu ki, bu çətin işi inanıb sizə tapşırıldı?**

- Xanənde müşayiəti məndə çox güclüdür. Özfealiyyətdə olanda ələ xanəndələri müşayiət edirdim. Tələbə olarkən Hacıbaba Hüseynovun sinfinde dörd il təmənnənəsiz konsertmeyster işlədim və orada çox şey öyrəndim. O zaman xeyir işlərə də calmağa gedirdim. 1977-ci ilde yaşadığım Kürdəxanı qəsəbəsində bütün xanəndələri toyulara mən aparırdım. Hacıbaba Hüseynov, Yaqub Məmmədov, Əbülfət Əliyev kimi xanəndələri müşayiət edirdim. Daha sonra Ağaxan Abdullayev, Alim Qasimov, Zahid Quliyev, Kənül Xasiyeva, Qəndab Quliyeva və başqa xanəndələri müşayiət etdim. Toyular mənim üçün böyük məktəb idi. Həm pul qazanır, həm də öyrənirdim. Onda camaat müğamata qulaq asırdı. Toyarda oynamaq az olurdu. Toyda 6-7 dəsgah ifa edirdik, hər dəsgah da 30-35 dəqiqə çəkirdi. Xanəndələr məndən çox razılıq edirdilər. Yaxşı tarzən müğamı yaxşı bilməlidir ki, xanəndəni oxutdursun. O dövrədə Əhsən Dada-

şov, Sərvər İbrahimov, Hacı Məmmədov kimi tarzənlər var idi. Ele virtuo sənətkarların yanında calmaq hər kişinin işi deyildi. Mən Hacı Məmmədovun ansamblında aparıcı tarzən işlədim. Ona görə deyirəm ki, nə yaxşı mən bu sənəti öyrənmişəm. Cabbar Qarayğdioglu həmişə deyirdi ki, sənətinə öyrən, lap dağın dibində də olsan, sən gəlib tapacaqlar. Məni də tapdırılar. İndi daha toyulara lazımlı gələndə qonaq kimi gedirəm, çox xahiş edəndə herdən bir müşayiət edirəm. Amma yənə fealiyyətdəyəm. Əgər məni gecə yuxudan oyadıb “Çoban bayati” çal desələr, sözsüz ki, ələcəm, cüntü bu, menim qanımdadır. Tar çalan gərek idmançı kimi olsun. O vaxt Sərvər İbrahimov: “Hər gün ən azı iki saat məşq əle. Evdə uşaq aqladı, yixildi, qapını bağla, hesab əle ki, heç ne eşitmirsən, məşq əle” - deyə məne tövsiyə etdi. Mən bu sənətdə həmişə özümə “sağ ol” demişəm. Yaxşı ki bu sənətdəyəm. Həmçinin Milli Konservatoriyada və Mədəniyyət və İncəsənət Universitetində müəllimliklə meşğulam.

TARA XƏLƏL CƏTİRMƏK OLMAZ

- Siz çox görkəmlı sənətkarların adını sadaladınız. Əhməd Bakıxanov, Bəhrəm Mansurov, Adil Gəray, Sərvər İbrahimov, Hacı Məmmədov... İndi bu insanlar həyatda yoxdur. Onlar üçün darixırı-

- Tarda aparılan yeniliklərlə bağlı fi-

kirləriniz də maraqlıdır.

- Mən həmişə deyirəm ki, Qurban Pirimov 11 simlə çaldı, heç nə əlavə etmədi. Hacı Məmmədov, Bəhrəm Mansurov 11 pərdə ilə çaldı, heç nəyi deyişmədi. Tara xələl gətirmək olmaz. Nəsə deyliklik edəndə bayağı notlar alıñır. Tar köklənən alətdir. Maestro Niyazi deyirdi ki, tarı yarımla saat köklə, 5 dəqiqə çal. Bu otaqdan çıxıb o biri otağa gedəndə tarın səsi deyişir. Həm də gərək tara bələd olasan. Bu, çox şılaq aletdir. Tarı necə ki Sadiqcan tətbiq etmişdi - 12 sim, 22 pərdə - elə də calmaq lazımdır. Tar çətin alətdir.

- **Bəs bu gün bu çətin alətə tələbələr arasında mayıl necədir?**

- İndi tarı və kamancaya böyük mayıl yaranıb. Düzdür, tələbələr müəyyən müsələliyə can atırlar. Mən onlara həmişə deyirəm ki, sənət öyrənmək üçün gərək arxaya baxaşan. Əgər arxaya baxmasan, sənətkar olmazsan. Çünkü qarşıda heç nə yoxdur. Müğamın öz texnikası, öz ritmi var. Yaşlı duduqca əle bil müğamı dərk edirən. Müğamda yalan yoxdur. Ora nəsə yalan qatsan, dərhal hiss olunacaq. Ancaq öz əsl-lubunla çalmaşan. Çünkü hər əl, barmaq və biliq başqadır. Ona görə müğam ölmür ki, her dəfə ifa etdikcə təzələnir. Həmçinin ifa zamanı insanın xarakteri də hiss olunur. Adam var ki, əsəbidir. Onun ifası də əsəbi olacaq. Kimin xasiyyəti necədirsa, alətə münasibəti də o cürdür.

- **Eşitmışəm ki, həyətinizdə mis qab-**

lərdən ibarət müzey açmışınız. Düzü, mənə maraqlı gəldi...

- Evinizdə çoxlu mis qablar vardi. On-

lardan müzey yaratmaq fikrine düşdüm.

Özüm de harasa gedirdim, mis qablar

alırdım, ya da hədiyyə verirdilər. İndi onla-

rin sayı 300-ə yaxındır. Mis camlar, qablar,

- Onlar heç vaxt yaddan çıxmaz. Əksinə, xoş təessüratdır. Əgər biz onları görməsəyik, bu cür yetişməzdik. Onlar da vaxtılık kimlərisənə görübələr. O müəllimlər biziñ üçün xatire kimi qalacaq. O müəllimlərənən başqa mən Qurban Pirimovu görmüşəm. Onun çalışmasına qulaq asıram, ona görə onu da özümə müəllim hesab edirəm. Mən onunla səhəbət etmişəm. Tar-xanəndə-kamança - bu, üçlükdür. Bir-birimizə iradılarımı deyə-deyə püxtələşmişik. Yeri gələndə bizi xarici ölkələrə gönderirdilər, vətənəmizi layiqinə təmsil edirdik. Çünkü bize inanırdılar. Xatirələr çoxdur...

- **Bəs Sərvər İbrahimovun tarı sizin elinizi necə düşdü?**

- Bir gün xeyir işə gedirdim. Tarımın üzü bir qədər köhnəlmədi. Sərvərdən bir günlük tarını istədim. “Sənətkardan tar istəməzəm. Amma sənin xətrini görə nə qədər istəyirəm ki, tarı sənə verirəm. Götür, apar çal, ancaq qorū”. Onun tarı xoşuma geldi. Bir dəfə də: “İstəyirəm bu tarı sənə bağışlayım”, - dedi və 1990-ci ilde tarı mənə bağışladı. Bu, sədəfli tardır, mən hər yerde də bu tarın Sərvər müəllimin tarı olduğunu deyirəm.

məcməyilər, aftafalar. Onlar hamısı əntiq qablardır. Bu, mənim şəxsi müzeyimdir. Səhər yuxudan qalxıb onları görəndə mənə ləzzət verir.

- **Bəzən elə məqamlar olur ki, insan özünə yer tapa bilmir, özünü nəyələsə ovutmaq istəyir. Belə anlıarda tarınız köməyinize çatırı?**

- O qədər Tarı götürüb kökləyən kimi ani olaraq hər şey yadımdan çıxır. Mən, ümumiyyətlə, həmişə evdən çıxanda tarlarımı kökləyib çıxıram. Tarım köklənmiş olanda mənim kefim də kök olur. Tarı qabdan çıxarıb ona bir mizrab vuranda o məni yaşadır.

Evdə də mənim sənətimə həmişə da-

yaq olublar. Uşaqlar evdə olmayıanda mən

məşq edə bilmirdim. Onların səsi məni yor-

murdur. Səs də olsa, öz məşqimi edirdim.

Mənim bütün arxivim internetdə yerləşdirilir.

Niye mənim evimdə yatıb qalsın, qoy ondan öyrənsinlər, istifadə etsinlər. Hər

ağızda bir dua var. Bəlkə məni o dualar ya-

şadır...

Söhbətləşdi
Teranə Məhərəmova